

ZNMK

Jrg 22 nr 1 winter 14 - 15

ZAANSE NATUUR & MILIEU KRANT

Waterschaps-
verkiezingen

Folder
Adoptiegroen

Schiphol (vervolg)

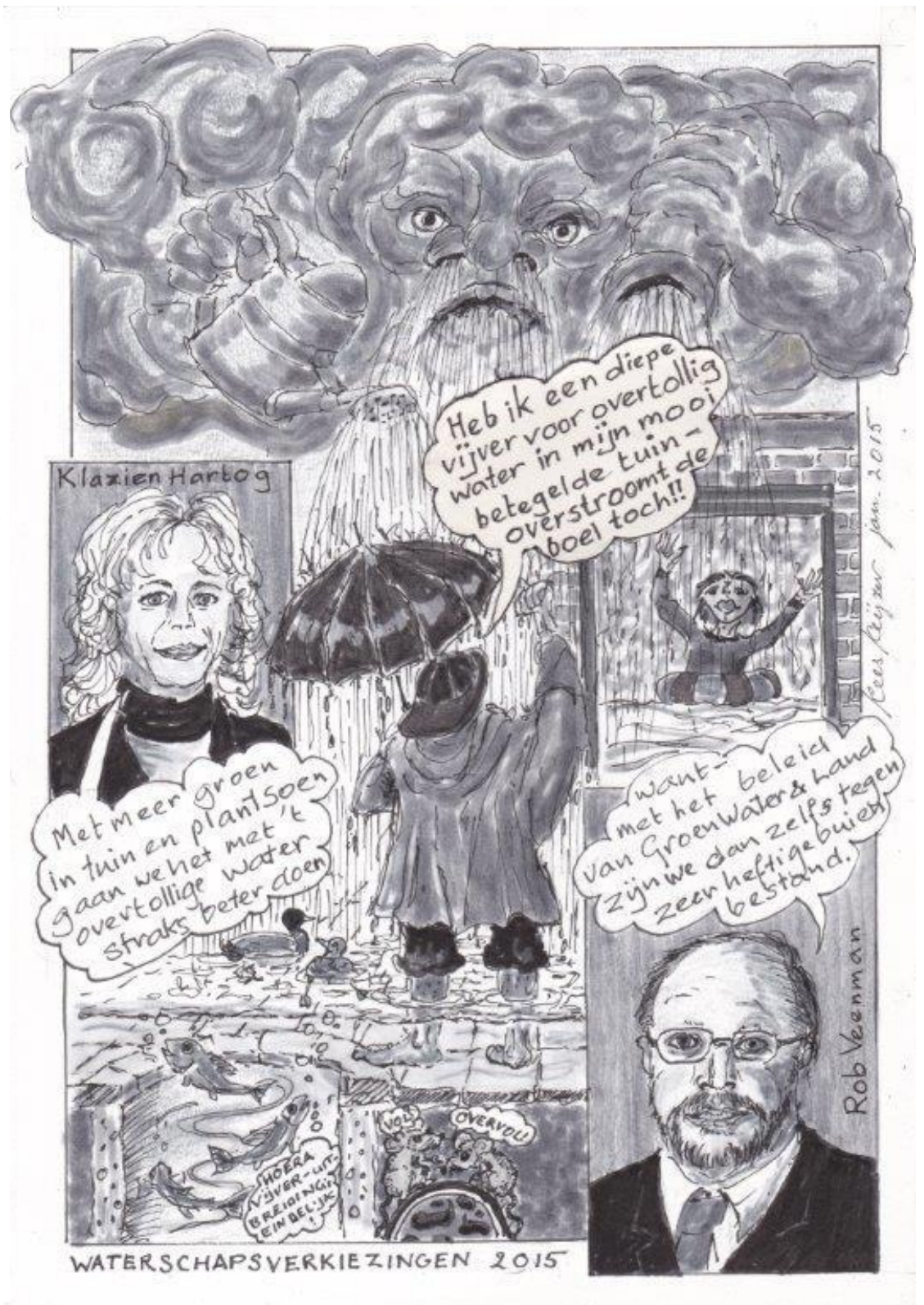
Riet als woonplaats

Natuuratlas Water-
kwaliteit in de stad

Neerschalen (ZEK)

Rafelige
champignon

Okker(wal)noten

COLOFON

De Zaanse Natuur- en Milieukrant is een uitgave van het Zaanse Natuur- en Milieu Overleg (ZNMO). De krant verschijnt vier maal per jaar. De inhoud van de artikelen geeft niet noodzakelijkerwijs de visie van de redactie weer.

In Zaanstad bestaan diverse organisaties die zich (ook) inzetten voor natuur en milieu. Het ZNMO zorgt er voor dat deze afzonderlijke organisaties van elkaars activiteiten op de hoogte blijven, door periodiek overleg en door de uitgave van deze Zaanse Natuur- en Milieukrant. Ook treedt het ZNMO in voorkomende gevallen naar buiten met een gezamenlijk standpunt over een bepaalde kwestie.

Lidorganisaties ZNMO

- Kontakt Milieubeheer Zaanstreek 6353580 kmz@dds.nl
- Fietzersbond afd. Zaanstreek 6176250 sonjapuhl@hotmail.com
- Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (Zaanstreek) 6140747 jkorteno@xs4all.nl
- Milieudefensie Zaanstreek 06-48363237 zaanstreek@milieudéfentie.nl
- Natuur- en Milieu Educatie 6312020 info@nme-zaanstreek.nl
- OBW Ongeschonden Behoud Westzijderveld, 075-6167192 obwsecretariaat@upcmail.nl
- Open Polders Assendelft 6700267 openpoldersassendelft@hetnet.nl
- Staatsbosbeheer (Zaanstreek) 6212522 e.gerrevink@staatsbosbeheer.nl
- Vogelbeschermingswacht "Zaanstreek" www.vogelwachtzaanstreek.nl
- Zaanse Natuur en Milieu Centrum 6312020 znmc@nme-zaanstreek.nl
- Zaanse Energie Koöperatie 06-33800429 info@zaanse-energie.nl

Redactie: Loek Vlaanderen, Rita Melk, Elsa Loosjes, Gerrit Jan van der Schoor (vormgeving). Aan dit nummer werkte verder mee: Dick Beets, Kees Keijzer, Sonja Puhl, Nynke Sminia.

Redactieadres en abonnementen-administratie: ZNMK, Stationsstraat 38, 1506 DH Zaandam
Telefoon: 6353580 of 6212153
E-mail: kmz@dds.nl
Website: www.kmz1971.nl

Abonnementprijs € 5,- per jaar.
Abonnement samen met lidmaatschap KMZ €15,- per jaar.
Bankrekening NL62INGB0002368420
Deadline volgende uitgave: 1.maart

Redactioneel

Allereerst natuurlijk, een heel goed en gezond 2015 gewenst door de redactie van de ZNMKrant.

Een nieuw jaar, al weer aangebroken met weer heel veel nieuwe zaken en aandachtspunten op de al weer op tal van plaatsen ingevulde agenda. Wat spannende dingen ook. Voor ieder afzonderlijk natuurlijk, maar ook voor KMZ. Want hoe gaan we als vereniging het aanstaande 2015 in en waar komen we terecht? Het is zeer waarschijnlijk dat de Milieufederatie niet meer hier in Zaandam gevestigd blijft. KMZ is onderhuurder, en als de MF gaat verhuizen waar gaan wij dan onderdak krijgen? Dit is een item dat we wel op de maandelijkse BO/DB agenda gaan terugvinden. We vragen dus ook via dit blad aan jullie allemaal om mee te denken. Hebben jullie een idee, mail of bel het door! We zoeken een niet te groot onderkomen voor niet te dure huur per maand, en waar we ook nog elke maand kunnen vergaderen en waar we ook twee dagen per week terecht kunnen voor de lopende zaken. Daarbij hebben we drie kasten waarin ons nog steeds zeer waardevolle archief in ondergebracht is en die we graag willen behouden.

En dan een vooruitblik. Dit voorjaar op 18 maart 2015 vinden de bestuursverkiezingen plaats in 22 Nederlandse waterschappen, gelijktijdig met de Provinciale Statenverkiezingen. Zo ook voor Noord-Holland. Vandaar dat we deze krant het thema Water hebben meegegeven. We willen u hierbij dan ook oproepen vooral te gaan stemmen. Laat uw stem niet verloren gaan! Bestuurders en oud-bestuursleden van de aan het ZNMO gelieerde organisaties zijn onder andere op de kieslijsten van Groen Water & Land en WaterNatuurlijk te vinden. Stem zo groen als mogelijk is. Het belang van de waterschappen moge duidelijk zijn hier in het moerassige groene Waterland.

Het waterschap is een van Nederlands oudste bestuursvormen en zonder het bestuur en medewerkers daarvan in het verleden en in de toekomst zijn er geen droge voeten voor ons allemaal. U kent ongetwijfeld de overstromingsbeelden uit de ons omringende landen zoals Engeland vorig jaar waar na wekenlang onderstaan van dorpen op een gegeven moment een mevrouw op tv te zien was die riep: 'Send in the Dutch'. Wat uiteindelijk ook gebeurd is want vanuit

heel Nederland hebben de waterschappen daar maanden achtereen enorme pompen ingezet om de boel weer droog te krijgen. Over de verkiezingen krijgt u in dit voorjaar ongetwijfeld nog veel meer informatie via radio, tv en kranten.

Dus al met al een zeer spannend jaar met zeker tal van ontwikkelingen die we via dit medium als van ouds onder uw aandacht blijven brengen. Veel lezenswaardigheden in deze krant weer. Heeft u zin om ons op een van deze terreinen te bij te staan of te steunen laat het ons dan weten via de bekende wegen: tel. 075-6353580 of mail: kmz@dds.nl of voorlopig nog Stationsstraat 38, 1506 DH Zaandam.

Rita Melk

De groene doe agenda

KNNV

Werkdagen Kooiakkers Kalverpolder elke woensdagochtend en op de zaterdagen, 3 januari, 7 februari, 7 maart, 4 april, 2 mei, 6 juni De werkplek is bij de Leegwaterweg, 200 meter voor de verkeerslichten Wijdewormer. Aanvang 9.30, einde 13.30 uur.

OBW / Vogelwerkgroep Westzaan

Werkdagen Westzijderveld Op de zaterdagen 14 februari. Op zondagen 18 januari, 8 maart. Verzamelen bij de molen *De Schoolmeester* om 9.15, einde 13.30 uur. Info: obwsecretariaat@upcmail.nl

Stichting Kalverpolder

Werkdagen op elke dinsdag van 9.00 tot 14.30 uur, werkplek Kalverringdijk 32.

Vogelbeschermingswacht

Werkdagen Oostzanerveld op de zaterdagen 10 en 31 januari 21 februari. Verzamelen om 9.15 uur bij eetgelegenheden Het Zaanse Hoekje, Watering 1, Zaandam-Peldersveld.

Zaanse Natuur en Milieuoverleg

Woensdag 25 maart om 19.45 uur, Stationsstraat 38, Zaandam.

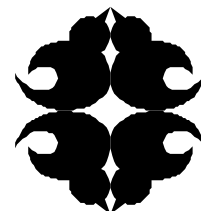
Openbare bijeenkomst..

Voor milieumeldingen kunt u bellen:

- Gemeente Zaanstad: 14 075
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied 0251 - 263 863 tussen 9-17 uur
- Milieuklachtentelefoon Noord-Holland : 0800 - 998 6734 (gratis, keuze menu 1)
- Informatie- en klachtenbureau Schiphol: 020 - 6015555 of www.crosinfo.nl

KONTAKT MILIEUBEHEER ZAANSTREEK

KMZ is in 1970 opgericht. De vereniging heeft tot doel het welzijn te bevorderen door te waken voor milieuaantasting en door het milieubeheer in de Zaanstreek te activeren. Dit geldt in de ruimste zin van het woord. KMZ zet zich in voor beperkte uitbreiding van Schiphol, voor verstandige ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied, voor beperking van de automobiliteit en behoud van het restant Zaanse veenweidegebieden. KMZ werkt zo veel mogelijk in samenwerking met verwante organisaties.

Waterschapsverkiezingen 2015

Op 18 maart 2015 vinden waterschapsverkiezingen plaats. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) gaat over dijken, waterbeheer, baggeren, rioolwaterzuivering en polderwegen. Een bijzonderheid daarbij is dat waterschapsbelastingen worden "geoomerkt" voor deze taken die aan het waterschap zijn toevertrouwd. Dit biedt meer waarborgen dat uw geld nuttig worden besteed.

Ook gaat het waterschap over regelingen die belangrijk zijn voor poldermolens, bij voorbeeld:

- Inzet van poldermolens als hulp- of noodbemaling.
- Molenbiotopen in de keur.
- Eigenaar van een deel van de poldermolens.

Poldermolens worden regelmatig als hulp- of noodbemaling ingezet. De Neckermolen met molenaar Leo

Witteman vervult een nuttige functie bij het reguliere waterbeheer in het Wormer- en Jisperveld. De Woudaap met vrijwillig molenaar Fulco Rol sprong in de afgelopen zomermaanden weer bij om wateroverlast in de Krommenieër Woudpolder aan te pakken. Deze poldermolens zijn bijzonder waardevol voor het landschap.

In de keur van HHNK is geregeld dat in een straal van 200 meter rondom een poldermolen bebouwing of beplanting niet hoger mag zijn dan 2 meter. Dat is noodzakelijk om een goede windvang voor de poldermolens te waarborgen. Een open landschap is ook beter voor weidevogels. Het is belangrijk dat de regeling van molenbiotopen in de keur wordt voortgezet.

Het HHNK heeft 19 poldermolens in eigendom, waaronder De Woudaap (Krommeniedijk), De Neckermolen

(Neck) en De Hercules (Kalverpolder). In 2010 had het waterschapsbestuur plannen om deze poldermolens af te stoten. Dankzij een amendement van Klazien Hartog van Groen Waterland is dit niet gebeurd (*).

Wat gaat het toekomstige waterschapsbestuur met de poldermolens doen? U kunt partijen of kandidaten hierover vragen naar hun voornemens én hun feitelijke stemgedrag. Ook kunt u voorkeurstemmen uitbrengen.

Willem Rol

(*) Voor meer informatie kan je terecht op www.groen-waterland.nl. Rob Veenman is namens Groen Waterland in het waterschapsbestuur vertegenwoordigd. Hij was al eerder actief bij o.a. KMZ, Stichting Schermer Molens en Oudheidkamer Oostzaan.

Blauwalg in de Zaanstreek

Dit jaar was de blauwalg in dikke lagen in de Zaan aanwezig. In Zaandijk kwam de groene soep vanuit de Zaan door de schutsluis naar het Zaandijks stedelijk binnenwater, dat is dan toch oppassen want de blauwalgen blijven gevaarlijk voor mens en dier.

Blauwalg Jagerplas

Het waterschap doet veel onderzoek naar bestrijding van de blauwalg. Op de zwemlocaties Fuut/Watersnip en Kuifeend deed men onderzoek naar mogelijke oplossingen en men besloot deze door te spoelen met water uit de Jagersplas. In deze diepe zandwinput in deze put is in de diepte weliswaar dus wel blauwalg aanwezig maar dit komt pas in de warmere bovenlaag tot bloei en vormt dan de blauwalg-drijfslag. Op 14 juli 2014 is een zgn. 'Betsy' pomp (met een fluister-aggregaat) geplaatst ten oosten van de zwemlocatie 'Kuifeend'.

In de afgelopen zomer was het vaak warm en zonnig weer. Dat was zeer gunstig voor de groei van blauwalgen. Toch is alleen op 11 augustus 2014

een normoverschrijving geweest. Als je 2014 vergelijkt met voorgaande jaren steekt dit aar er zeer gunstig bij af.

Voorzichtige conclusie: de gegevens lijken te wijzen op een positief effect van de boven beschreven maatregel. Toch is het zeker geen 'glopen race'. Op verschillende momenten was te zien dat er weliswaar van oost naar west verversing van de waterkolom plaatsvond, maar dat de wind desondanks de bovenlaag met drijvende

algen van uit het westen richting zandstranden blies. Het kan zijn dat dit verschijnsel onvoldoende tegen gegaan kan worden met een pomp. Komend jaar wordt het experiment wel voortgezet en probeert men drijfslagen tegen te gaan. Men gaat de situatie ook monitoren: wanneer zijn er blauwalgontwikkelingen. De uren dat de pomp draait, worden daarop afgeteld. Naar ons inzien blijft het inzetten van een pomp natuurlijk symptoombestrijding.

Voorlichting

Uit een onderzoek in 2013 kwam naar voren dat vaak de zwemmers zelf een belangrijke bron van bacteriële verontreiniging zijn. Dit was bijvoorbeeld het geval bij locaties als de Jagersplas en het Twiske.

Op de website van Recreatie Noord Holland waarin aandacht wordt gevraagd voor bacteriologische

verontreiniging van het zwemwater door menselijke-ontlasting. Ook de vogels en honden leveren hun bijdragen aan de algengroei. Hier kan met voorlichting al wat aan worden gedaan. Het is natuurlijk mooi dat door de doorspoeling er lekker gezwommen kon worden. Maar het water bevat nog steeds te veel fosfaten. Een natuurlijke bestrijding met zoetwatermosselen zou natuurlijk veel

mooier wezen dan een pomp te plaatsen. Het grote probleem is echter dat in de diepe zandwinput onderin te weinig zuurstof is om de mossen te laten leven. (Mosselen zeven het water en zijn een goede bestrijder van de blauwalg)

We hopen dat het waterschap blijft inzetten voor de bestrijding van de blauwalg.

Folder 'Adoptiegroen'

In deze krant vindt u ingesloten de folder 'Adoptiegroen' die door de gemeente Zaanstad in samenwerking met het ZNMC en KMZ is uitgegeven. De folder wordt in het voorjaar uitgedeeld aan mensen die aangeven een stukje groen van de gemeente Zaanstad vrijwillig te willen onderhouden. In de folder vinden de 'groenevingervrijwilligers' tips over hoe en wat aan te vangen met dit groen in de buurt.

De folder speelt in op een trend die we in heel Nederland tegen komen. Op vele plekken zijn al acties gaande om stukjes verloren grond of kleine groenstroken van gemeentes vrijwillig in onderhoud te nemen. Buurtbewoners gaan dan (is de bedoeling) gezamenlijk aan de slag met het wieden van onkruid en planten van bollen. Ook zijn er initiatieven voor buurttuinen waar groenten gekweekt kunnen worden of het inrichten van geveltuintjes. Initiatieven hier in Zaanstad zijn o.a. De Monettuin.

Een actie die vanaf januari landelijk gaat lopen heet Operatie Steenbreek. Steenbreek is de naam van een subtiel plantje dat letterlijk door stenen kan breken.

Steenbreek is de naam van een subtiel plantje dat letterlijk stenen kan breken.

Vanaf januari is het echter ook de naam van een landelijke actie om de verstening van particuliere tuintjes tegen te gaan.

Operatie Steenbreek is een initiatief van onder andere Alterra, stadsecologen als

Het doel van Operatie Steenbreek is om de burgers te enthousiasmeren om hun tuin en of daken te vergroenen. Zo dragen burgers zelf bij aan de veiligheid en leefbaarheid van hun buurt. Veiliger omdat er met meer groen ook meer

Wout Veldstra van stad Groningen en de Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden. Het afgelopen jaar is in vijf gemeenten (Amersfoort, Den Haag, Eindhoven, Groningen en Leeuwarden) al onderzoek gedaan naar de verstening van de particuliere tuinen. Op 28 januari vindt in Leeuwarden de landelijke aftrap van Operatie Steenbreek plaats.

water in de bodem opgenomen kan worden. Dat geeft minder kans op overstromingen en blank staan van straten en woningen. Bovendien zorgt groen in de buurt voor verkoeling, waterberging en biedt het een leefgebied voor vogels, vlinders, bijen en andere insecten. Zo wordt een stenen tuin omgetoverd tot een veilige en groene oase voor mens en dier.

Nieuwe overlegstructuur Schiphol (vervolg)

Wel 132 steuntoekenningen hebben we ontvangen na onze oproep in zake het Omgevingsraad Schiphol (ORS) dossier. Dit ging per 1 januari 2015 van start.

Heel hartelijk dank aan allen die hun NAW -gegevens en geboortedatum aan ons in vertrouwen beschikbaar stelden. Eerst liepen de reacties wat langzaam binnen en in het bestuur was er eigenlijk weinig hoop op een goede afloop maar we zijn niet teleurgesteld. Fijn om te weten dat je als je het vraagt je op korte termijn toch respons

ontvangt. We zijn dus nu officieel afgevaardigde binnen de ORS. Hans Buurma, voorzitter Werkgroep Toekomst Luchtvaart meldt ons dat er weer enige ontwikkelingen rond Schiphol zijn.

De zeer ongezonde uitstoot van ultrafijn stof is een extra argument om te pleiten voor een groeistop op het luchtverkeer. Dat geldt ook voor de uitstoot van broeikasgassen, zeker nu mevrouw Mansveld de Tweede Kamer heeft gemeld dat de Nederlandse coalitie tegen klimaatopwarming is opgericht. Klimaat wordt langzamerhand een

belangrijk onderwerp, ook al voert ons kabinet (in tegenstelling tot de Britten) nog geen gericht beleid over uitstoot door de luchtvaart.

Een tweede ontwikkeling is de invoering van het Nieuwe Normen- en Handhavingstelsel voor het luchtverkeer van Schiphol. De Alderstafel heeft enige maanden geleden een voorstel bij het kabinet ingediend en de Tweede Kamer begint aan de procedure voor de wetswijziging. De Schiphol Group moet nu eerst een Milieueffectrapportage maken, maar maakt bezwaar tegen een

feit waar zij aanvankelijk al mee akkoord was gegaan. Namelijk de regel voor beperking van gebruik van vier banen tegelijk (Regel 4). Deze levert voorlopig hoogstens 470.000 vliegbewegingen

op, terwijl men streeft naar 510.000 met de mogelijkheid van nog meer bewegingen na 2020. Vermoedelijk wil de Schiphol Group regel 4 grondig veranderen, lees versoepelen, om nog zoveel mogelijk groeicapaciteit te scoren. We hebben vanuit de CROS (die eind van deze maand stopt en overgaat in de Omgevingsraad Schiphol) gepleit voor het niet versoepelen van regel 4 en dat heeft de bewonersdelegatie aan de Alderstafel steeds volgehouden. Nu het overleg niet tot een oplossing heeft geleid, moet Hans Alders zelf een oplossing voorleggen in januari 2015. We willen aan deze ontwikkelingen ruimere bekendheid geven en hebben

daarvoor een samenvattende visie opgeschreven, waarin u naast ultrafijn stof al onze overige argumenten overzichtelijk samengevat zult terugvinden in vier doelen voor Schiphol na 2020:

- Verminder uitstoot ultrafijn stof en broeikasgassen met groeistop op luchtverkeer
- Klimaatneutrale hogesnelheidstreinen in plaats van meer vliegtuigen
- Geef economisch vervoer groeirimte met selectiviteit 2.0
- Tweede Kaagbaan is schadelijk en onnodig

De folder staat op de website www.toekomstluchtvaart.nl

Toekomst Schiphol

Er zijn weer enige ontwikkelingen rond Schiphol. De zeer ongezonde uitstoot van ultrafijn stof is een extra argument om te pleiten voor een groeistop op het luchtverkeer. Dat geldt ook voor de uitstoot van broeikasgassen, zeker nu mevrouw Mansveld de Tweede Kamer heeft gemeld dat de Nederlandse coalitie tegen klimaatopwarming is opgericht. Klimaat wordt langzamerhand een belangrijk onderwerp, ook al voert ons kabinet (in tegenstelling tot de Britten) nog geen gericht beleid over uitstoot door de luchtvaart.

Een tweede ontwikkeling is de invoering van het Nieuwe Normen- en Handhavingstelsel voor het luchtverkeer van Schiphol. De Alderstafel heeft enige maanden geleden een voorstel bij het kabinet ingediend en de Tweede Kamer begint aan de procedure voor de wetwijziging. De Schiphol Group moet

nu eerst een Milieueffectrapportage maken, maar maakt bezwaar tegen een feit waar zij aanvankelijk al mee akkoord was gegaan. Namelijk de regel voor beperking van gebruik van vier banen tegelijk (Regel 4). Deze levert voorlopig hoogstens 470.000 vliegbewegingen op, terwijl men streeft naar 510.000 met de mogelijkheid van nog meer bewegingen na 2020. Vermoedelijk wil de Schiphol Group regel 4 grondig veranderen, lees versoepelen, om nog zoveel mogelijk groeicapaciteit te scoren. We hebben vanuit de CROS (die eind van deze maand stopt en overgaat in de Omgevingsraad Schiphol) gepleit voor het niet versoepelen van regel 4 en dat heeft de bewonersdelegatie aan de Alderstafel steeds volgehouden. Nu het overleg niet tot een oplossing heeft geleid, moet Hans Alders zelf een oplossing voorleggen in januari 2015.

We willen aan deze ontwikkelingen ruimere bekendheid geven en hebben daarvoor een samenvattende visie opgeschreven, waarin u naast ultrafijn stof al onze overige argumenten overzichtelijk samengevat zult terugvinden in vier doelen voor Schiphol na 2020:

- Verminder uitstoot ultrafijn stof en broeikasgassen met groeistop op luchtverkeer
- Klimaatneutrale hogesnelheidstreinen in plaats van meer vliegtuigen
- Geef economisch vervoer groeirimte met selectiviteit 2.0
- Tweede Kaagbaan is schadelijk en onnodig

De folder staat op onze website www.toekomstluchtvaart.nl

Hans Buurma, voorzitter Werkgroep Toekomst Luchtvaart

“Het is een stel idioten dat de weidevogels behouden wil”

Vaak wordt gezegd dat de maatschappij complexer is dan vroeger en dat er vooral nu sprake is van veel ingewikkelde maatschappelijke vraagstukken. Maatschappelijke problemen vragen om verschillende oplossingen vanuit verschillende uitgangspunten, zegt men, en de wetenschap zou zich daaraan moeten aanpassen.

De overheid doet bovendien vaker een beroep op de samenleving om meer verantwoordelijkheid te nemen voor de dingen die wij met z'n allen zien als waardevol. Het behoud van ecologisch waardevolle landschappen bijvoorbeeld zou kunnen plaatsvinden door het

vormen van netwerken. Zo kan een verbetering van de ecologische kwaliteit van het landschap kunnen worden gerealiseerd in samenwerking met verschillende 'stakeholders'. En hier kunnen wetenschappers bij helpen¹.

Een belangrijk voorbeeld van zo'n door wetenschappers begeleide samenwerking dat onlangs werd gegeven op een symposium in Wageningen over dit onderwerp, is het 'groene cirkel'-project waarin Heineken samenwerkte met de provincie, natuurverenigingen en boeren in de Hoekse Waard.

De ecologische kwaliteit van het landschap werd verhoogd. Akkerranden werden ingericht voor natuurlijke plaagbestrijding ten gunste van de boeren en waterzuivering werd bereikt ten gunste van de brouwers.

Prima. Maar hierbij vallen wel wat opmerkingen te maken.

Een enkel voorbeeld (of zelfs een paar voorbeelden van zo'n geslaagde samenwerking), is onvoldoende om te concluderen dat dit de manier van werken is om het verloren gaan van ecologische waarden op meer terreinen tegen te houden. Neem het verloren gaan van de weidevogelpopulatie in de veenweidegebieden. Hier treedt de overheid ook terug. Beheerssubsidies

vervallen; boeren die niet worden gesubsidieerd komen in moeilijkheden of houden het vol door intensieve veeteelt toe te passen waarbij de daarvoor nodige peilverlaging de situatie eerder uitzichtlozer dan beter maakt. Er is geen Heineken, Tata Steel, Tate en Lyle, Cargill, Lodders en Crock Laan, Forbo of United biscuits of ander bedrijf dat er brood in ziet om te investeren in de biodiversiteit van die gebieden, of zo je wil: in de muziek van het landschap. Wie vraagt naar een oplossing voor dit probleem, krijgt het antwoord – dat trouwens gegeven werd

door een stafflid van Heineken op het bovengenoemd symposium –, dat de titel is van dit artikel.

Het terugtreden van de overheid is al aan de gang sinds de economische liberalisering van de jaren '80. Het zal nog wel verder gaan, ondanks afspraken die zijn en worden gemaakt binnen Europa (Natura 2000, KRW). Op dit moment wordt de verkeerde keuze gemaakt om op vele maatschappelijke doelen te bezuinigen, in plaats van de inkomsten te vergroten². We kunnen gerust stellen dat zonder subsidies door een onafhankelijke overheid het algemeen belang en algemene maatschappelijke kwaliteiten, zoals landschappelijke waarden, moeilijk te verdedigen of in stand te houden zijn.

De opvatting dat mensen veel zelf kunnen doen (vgl. Winsemius)³ is weliswaar niet helemaal onjuist, maar komt vooral voort uit de meestal onterechte vrees dat de overheid te gauw en te veel zou kunnen ingrijpen. Daar komt nog bij dat gemeenten en andere overheidsinstellingen zich vanaf de jaren '80 vaak als bedrijven zijn gaan gedragen en dikwijls risico's hebben genomen waarvan de uitkomst nu zwaar drukt op hun financiën. Dit heeft tot gevolg dat de overheidskas extra leeg is als het gaat om zorg voor de sociale en ecologische omgeving. De mensen moeten het nu te vaak zelf

doen, zonder steun van de overheid, en wat het resultaat zal zijn, valt te raden. We kunnen concluderen dat het wellicht niet zo is dat de maatschappij ingewikkelder is geworden, maar dat wij in de situatie zijn gekomen dat wij noodsprongen gaan maken. Het aanspreken van bedrijven op hun duurzaamheidsimago is alleen mogelijk als dat die bedrijven winst oplevert. De

realiteit is een andere dan die men voor ogen had bij het openen van de doos van Pandora in de jaren '80. Dat de wetenschap er niet is om deze geliberaliseerde maatschappij te dienen maar deze een spiegel voor te houden, lijkt duidelijk.

Elsa Loosjes

1. Zie Paul Opdam, op zoek naar het duurzame landschap, Wageningen 2014.
2. Thomas Piketty, p. 120 vv. kapitaal in de 21ste eeuw, Zutphen, 2014
3. Passim, verschillende lezingen

Wilt u actief meewerken aan een beter milieu en uw leefomgeving, vul dan de bon in of geef keuze door per e-mail

- Ja, ik geef mij op als lid van Kontakt Milieubeheer Zaanstreek en krijg daarbij de Zaanse Natuur en Milieu Krant (15 euro per jaar)*
- Ja, ik wil meewerken aan de Zaanse Natuur en Milieukrant* (verspreiding, lay-out, redactie, enz.)
- Ja, ik wil meewerken binnen het bestuur,
- Ja, ik wil meewerken aan het beheer van het Zaanse landschap (riet maaien enz.)*
- Ja, ik geef mij op als abonnee van de Zaanse Natuur en Milieukrant (7,50 euro per jaar)*

* Aankruisen wat van toepassing is

Opgave is ook mogelijk per e-mail: kmz@dds.nl

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

E-mail:

Riet als woonplaats

Rietlanden hebben een belangrijke functie in het waterrijke landschap het zuivert het water (Hydro filter) en een reeks van ecosystemen waarin vele organismen wonen en leven en die een andere verbinding met het ecosysteem hebben.

Het beheer moet erop gericht zijn dat beide functies blijven bestaan. Het is opvallend hoe weinig rietlanden door de wetgeving worden beschermd. Hoewel juist de meest kwetsbare soorten van goed beheer van het ecosysteem afhankelijk zijn. Denk aan de rietvogels zoals de roerdomp,

baardman, grote en kleine karekiet, snor, sprinkhaanrietzangers en blauwborst. Deze staan op de rode lijst evenals de noordse woelmuis en de maskerbij. Ze worden op deze manier beschermd. Het beheer heeft grote effecten op plant-dierenrelaties door de invloed op de structuur en het microklimaat. Maaien en branden leiden tot schoksgewijze veranderingen in openheid luchtvochtigheid en hoeveelheid dood organisch materiaal. Een direct effect van het maaibeheer op de rietfauna is de afvoer van een groot deel van de larven en rupsen die in de halmen overwinteren.

Leefgemeenschap

Riet functioneert als leefomgeving voor latere levensstadia, het verpoppen van vliegen en vlinders en velen insecten. Deze grote diversiteit is afhankelijk van het beheer. Voor de van rietlanden afhankelijke planten- dierenrelaties en voedselketens is het belangrijk dat allerlei variaties in het ouderdom van het riet naast elkaar aanwezig zijn. Dit betekent dat rietlanden een onvervangbaar ecosysteem vormen voor allerlei diersoorten. Als het rietland verdwijnt betekent dit het einde van een voedselketen.

Natuurbehoud

Van uit het oogpunt van natuurbehoud is het belangrijk dat het beheer zowel

efficiënt als duurzaam wordt uitgevoerd. Ook als er minder geld beschikbaar is voor natuurbeheer, moeten rietlanden blijvend beheerd worden. Tevens moet er gezocht worden naar nieuw gebruik van het geogste riet, bijvoorbeeld in de biologische landbouw of als biobrandstof of gebruikt als strooisel in potstallen.

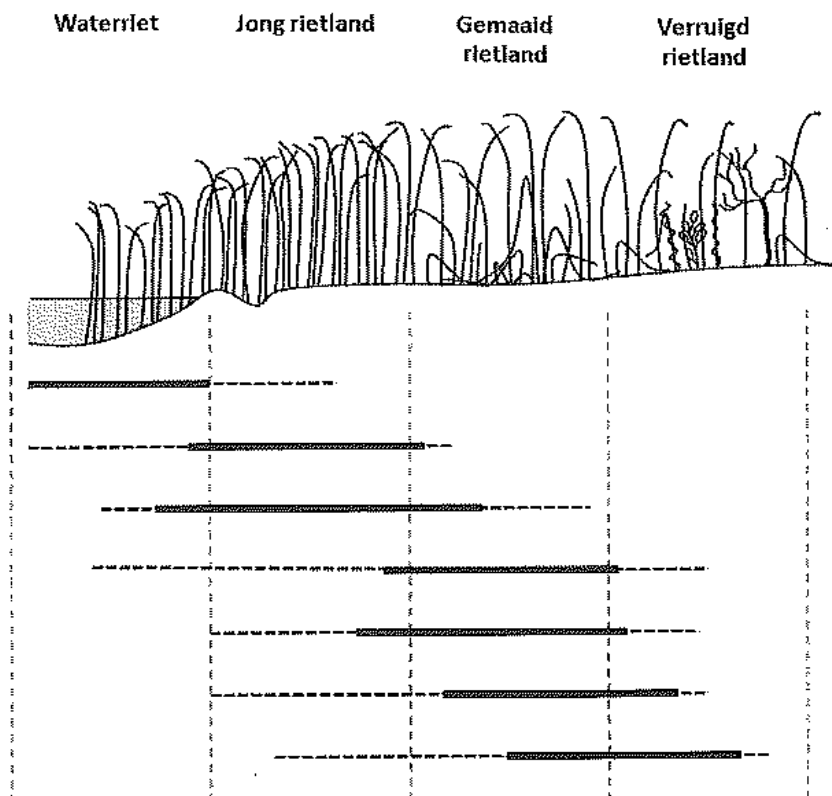
Tijdstip van het beheer afstemmen op in het rietland voorkomende flora en fauna en met goede rotatieschema's van wel enkele jaren, blijven verschillende rietlandstadia naast elkaar bestaan. Nader onderzoek naar de effecten van maaien, branden en beweiding op het functioneren van riet en rietland is noodzakelijk. Hierbij moeten niet alleen biologische en ecologische aspecten de aandacht krijgen, maar ook economische en beheerstechnische aspecten, zoals de draagkracht van het ecosysteem en het te beheren oppervlak. Door toepassing van deze kennis kunnen rietlanden van verschillende leeftijd, structuur en biologische diversiteit in stand worden gehouden. Hierdoor blijft het mogelijk voor mens, plant en dier om in het rietland te blijven gebruiken.

Bovenstaande gedachten kwamen bij mij op tijdens het maaien en op hopen zetten van het riet in de Kalverpolder.

Loek Vlaanderen

Grote Karekiet	(<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)
Roerdomp	(<i>Botaurus stellaris</i>)
Kleine Karekiet	(<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)
Baardman	(<i>Panurus biarmicus</i>)
Rietzanger	(<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)
Snor	(<i>Locustella luscinioides</i>)
Rietgors	(<i>Emberiza schoeniclus</i>)

Waterkwaliteit en waterplanten in stedelijk gebied

De aan- of afwezigheid van waterplanten zegt veel over de kwaliteit van het water. Groeien er veel waterplanten, dan is de waterkwaliteit meestal redelijk tot goed. Het meest soortenrijk zijn bermslootjes en sloten met een zandbodem.

Het stedelijk water is op een aantal plekken steeds meer gaan afwijken van het water in het veenweidegebied. Afstromend regenwater dat via de straten en onbemeste bermen in de slootjes terecht komt zorgt hier voor helder water. Ook de bodem speelt een rol. Nieuw aangelegde slootjes in woonwijken met een opgespoten zandbodem zijn vaak opvallend soortenrijk. In geïsoleerde sloten is er ook een grotere invloed van het regenwater, waardoor deze slootjes gewoonlijk zoeter zijn dan de slootjes in het poldergebied. Slootjes met een veenbodem zijn afhankelijk van het poldergebied waarmee ze in contact staan. Als er dagelijks veel water uit de bemeste graslanden van het poldergebied wordt aangevoerd, dan blijft het water troebel en planten loos. De locatie van de sloot in het stedelijk gebied en de herkomst van het water speelt daarom een grote rol in de soortenrijkdom. In de heldere en vooral verzoete slootjes groeien meestal allerlei kenmerkende zoetwaterplanten, zoals grote egelskop, zwanenbloem, kikkerbeet, veelwortelig kroos en kalmoes.

Zwanenbloem

Soms groeien er bijzondere waterplanten, zoals brede waterpest en krabbenscheer. Een mooi voorbeeld van zo'n helder en rijk slootje is te

vinden langs de bermen van de Den Uylbrug in Zaandam. Een aantal soorten waterplanten blijken in Zaanstad een sterke binding met het stedelijk gebied te hebben, hiertoe behoren krabbenscheer, gele plomp, gewone dotterbloem, witte waterlelie, drijvend fonteinkruid en watergentiaan.

De eerste vindplaatsen van deze soorten bevinden zich vrijwel altijd dichtbij de bebouwing en soms is er duidelijk sprake van 'vijvervluchtelingen'. Dit geldt vaak voor soorten als

gele plomp, witte waterlelie

en watergentiaan.

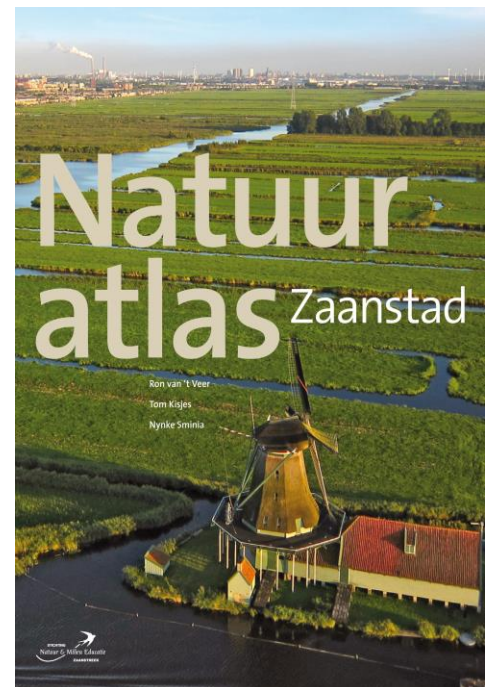
Door de toegenomen belangstelling voor tuinvijvers, maar ook vanwege mildere winters en warmere zomers, kunnen steeds meer exoten zich blijvend handhaven buiten de vijvers. Ze gedijen meestal goed in zoet water en zijn daarom meestal het eerst in het stedelijk gebied te vinden. Niet alle soorten zijn bestand tegen de winter, zoals het tropische watersla, dat altijd maar even aanwezig is. Sommige soorten zijn duidelijk aangeplant en daarna verwilderd. Dit geldt voor vrijwel alle waterlelies die in Zaanstad groeien. Vaak gaat het om de rozebloemige tuinwaterlelie, maar ook de witbloeiende waterlelies zijn vrijwel allemaal exoten.

Beheer

De belangrijkste beheermaatregelen om stedelijke wateren met bijzondere soorten te behouden of te ontwikkelen zijn:

- Aangepast schouwbeheer: Het jaarlijks geheel schonen van de sloten kan leiden tot het verdwijnen van bijzondere soorten. Gefaseerde schouw en de aanleg van ecologische oevers kan hier de kwaliteit behouden of doen toenemen.
- Voedselarme sloten met helder (regen)water: Een toenemende invloed van regenwater is altijd gunstig. Geheel of deels geïsoleerde sloten bezitten daardoor een betere waterkwaliteit. Heldere sloten moeten daarom geen voedselrijk en troebel water worden.

Nynke Sminia

Meer info vindt u in de in 2012 uitgegeven Natuuratlas Zaanstad. Deze biedt overheden, beleidsmakers en terreinbeheerders een basis voor het te voeren beleid ten aanzien van groen en natuur, vergunningverlening en het te voeren beheer. De Natuuratlas draagt bij aan kennisverbreding en bewustwording bij een breed publiek over de aanwezige natuurwaarden in Zaanstad.

Zaanstreek

De Verneemspaak

De Fietsersbond komt op voor de belangen van fietsers en zet zich in voor meer en betere fietsvoorzieningen.
Secretariaat: Sonja Puhl, tel. 06-29 10 88 92

Fietstunnel Guisweg moet er wel komen

De fietsersbond Zaanstreek staat niet achter het besluit van B&W om af te zien van de aanleg van de fietstunnel. De beslissing van B&W van Zaanstad om de tunnel niet te bouwen is mede gebaseerd op het geringe aantal geregistreerde ongelukken, terwijl de gemeente zelf aangeeft dat deze zogenaamde 'harde cijfers' helemaal niet hard zijn. Veel ongelukken zijn namelijk niet geregistreerd.

Bovendien zijn dit cijfers over de afgelopen jaren. ProRail meldt dat de komende jaren veel meer treinen gaan rijden. Fietsers, waaronder honderden scholieren, moeten dan veel vaker voor de spoorbomen wachten. De kans bestaat dat scholieren niet het geduld opbrengen om te wachten en dat er daardoor dan ernstige ongelukken ontstaan. Dit risico wordt weggenomen door de bouw van de fietstunnel.

Bovendien staat het soms zo vol met fietsen dat degene die als laatste aansluit gedwongen is op of vlakbij de rails te gaan staan, zoals op de foto hierboven van het Noordhollands Dagblad te zien is. De fietsersbond vindt

het belangrijk dat fietsers op een comfortabele, snelle en veilige manier hun eindbestemming kunnen bereiken. De fietstunnel onder het spoor en de Provincialeweg door, bij de Guisweg, is voor fietsers daarom een ideale oplossing..

De Fietsersbond hoopt dat B&W dit besluit herziet en wil graag met B&W in gesprek om te bespreken wat er nodig is om hier een veilige oversteek voor fietsers te maken.

Hart voor Stad komt nu met het plan om het spoor bij de A8 te verdiepen en daar een rotonde aan te leggen. Voor fietsers heeft dat behoorlijke nadelen.

Scholieren van het Michaëlcollege die uit Westzaan en Assendelft komen,

moeten een flinke omweg maken. Want volgens de tekst van het voorstel van Hart voor Stad wordt de spoorovergang voor alle verkeer gesloten. Zij moeten met een lus naar de rotonde en dan weer terug naar de Guisweg. Bovendien kunnen fietsers bij de rotonde de Provincialeweg niet oversteken en moeten ze een lus maken als ze bij een winkel aan de overkant van de rotonde moeten zijn. Waarom niet een gemakkelijker oplossing? In plaats van de spoorbaan in een tunnelbak aan te leggen bij de A8, kan hij verdiept

aangelegd worden bij de Guisweg. Al het verkeer kan nu het spoor over terwijl de treinen eronder doorrijden. Een goedkoper uit te voeren integrale oplossing waar iedereen blij mee kan zijn.

Tijdelijke oplossing gevaarlijke situatie spoorovergang Guisweg

Fietsers uit Rooswijk hebben voor de spoorovergang een verkeerslicht. Er moet voorkomen worden dat fietsers in de file op de spoorbaan terecht komen. Daarom moet het verkeerslicht voor fietsers die de Provincialeweg oversteken aansluiten op het verkeerslicht aan de Rooswijkse kant van de spoorbaan.

Van station Wormerveer naar Wormerland

De Zaanbrug tussen Wormerveer en Wormer wordt vervangen en dat geeft de mogelijkheid om hem anders in te richten.

De Fietsersbond heeft voorkeur voor een tweerichtingen fietspad aan de westkant en een eenrichtingsfietspad naar Wormer aan de oostkant. Er kan dan een snelle tweezijdige fietsverbinding van station Wormerveer naar Wormer gemaakt worden, een

onderdeel van het Regionaal Fietsnetwerk.

De gemeenten Zaanstad en Wormerland, de provincie Noord-Holland en de Stadsregio Amsterdam hebben besloten tot een brug met twee eenrichtingsfietspaden. Er is afgesproken "aan te blijven koersen op twee keer eenrichtingsfietspaden over de gehele route", dus ook op de Stationsstraat en de Zaanweg-Oost. Gesterkt door het rapport van de

Stadsregio is in Zaanstad de variant 'fietsstroken' van tafel. En dat is winst. Maar de fietser van het station naar Wormer moet nu eerst bij de Edisonstraat een oversteek maken. En dat is lastig omdat er weinig ruimte is. En vervolgens moet ook nog de Zaanweg overgestoken worden. In Wormer moet dan weer de weg overgestoken worden richting Nieuwegeweg. Dat was met een tweezijdig fietspad niet nodig geweest.

ZAAANSE ENERGIE KOÖPERATIE

De coöperatieve vereniging Zaanse Energie Koöperatie u.a. heeft tot doel het bevorderen van het gebruik van windenergie en andere vormen van duurzame energie en het op milieuvriendelijke wijze produceren van energie.

De Koöperatie heeft als eerste project het beheren van een windturbine, waardoor de leden bijdragen aan de productie van schone duurzame stroom door gebruik van windenergie.

Neerschalen of: hoe ZEK de Zaanstreek laat kantelen

Nederland kantelt. Zo op het eerste oog is er een hoos aan negatieve berichtgeving: over vallende banken, frauderende bestuurders en een mislukt klimaatbeleid. Maar bekeken door het kantelend oog van prof. Jan Rotmans zie je dat er ook een hoopvol begin is bij de neergang van de energiereuzen: Vattenfall heeft zich lelijk verslikt in Nuon en E-ON stoot zijn kern-en kolencentrales af. De door van *bovenaf* bedachte sluiting van kolencentrales is kansloos verslagen door minister Kamps eigen 'Ondernemend Nederland'. Doordat Nederland zo wordt gekanteld kunnen we de kolencentrales van *onderaf* slopen en samen bouwen aan een maatschappij waarin we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor duurzame energie, voeding en zorg.

10.000 Zaanse Energieklanten op ons oude Windpaard.

Zaanse Energie Koöperatie werkt echt aan klimaatproblemen, is een antwoord op de gaven van kernenergie en schaliegas en is onuitputtelijk. Het is Zaanse en Groene stroom, vers van molen het Windpaard. Het energiebesparingskampioenschap leerde ons dat ZEK-leden veel minder energie gebruiken. Ah! Met geitenwollen sokken op de trekschuit zeker! Oh nee, Zaanse Energiegebruikers maken hun gerieflijke woning en dito vervoer energie-, klimaat-, en CO₂-neutraal met de TRIAS ENERGETICA. Dus zo kan de ZEK 10.000 Zaanse-Energieklanten bedienen met het 20 jaar jonge Windpaard.

In drie stappen kan je jouw woning & vervoer energie/CO₂/klimaatneutraal maken.

1. **Monitoren:** stel jaarlijks je energiebegroting vast vanuit de maandstanden.
2. **Zelf opwekken:** nu eens kijken of je de echt nodige stroom en gas zelf op kan wekken door: zonnepanelen, windmolens, zonneboilers, warmtepompen.
3. **Continuïteit:** net als een huis geen gashouder of watertoren heeft, kan

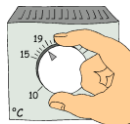
je ook zonder accu's. Liander heeft een prachtig elektriciteitsnet.

Makkelijk gezegd?

Jazeker, en nog een leuke uitdaging ook. Samen komen we er uit, de een weet dit, de ander heeft die ervaring. Kalk het met vette letters in je 2015 kalender/ agenda:

Zaanse-Energie Workshop op 10 februari in het Wapen van Assendelft.

Workshop A Zuinig doen en monitoren, mogelijk via je eigen dossier bij 'Zaanse Energie' en contracten: dag/nachtstroom, salderen. Maar ook A+++ apparatuur als koelkast, computer. Ondersteund door mensen van Liander.

Workshop B Actuele subsidies en vergunningen voor nieuwe opwekkers zoals zon en wind. Ondersteund door Peter ten Bruggencate, Milieudienst IJmond

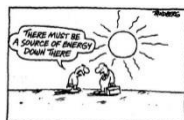
Workshop C Zelf je eigen windmolen maken: wieken en generator, krui-installatie, fundering, mast, netkoppeling omvormers. Ondersteuning: John Heimensem en Dick Beets.

Workshop D Je huis duurzaam verwarmen. Mogelijkheden van isoleren van met name dak en vloer, warmtepompen, www.warme weiden.nl, zonnecollectoren. Ondersteuning: Rob Joosten.

Workshop E Zelf zonnepanelen installeren: geschiktheid dak, soort panelen, bevestiging, bekabeling en omvormer. Ondersteuning: Ayham Bayzid.

Neerschalen

En we verklappen nu alvast hoe de opschaalsoop gaat eindigen. Het *neerschalen* begon al met plaatsing van de Windhaan bij cultureel centrum De Groote Weiver (DGW). De installatie is van de ZEK, de stroom en het onderhoud is voor DGW. En zo wil de ZEK noodlijdende buurthuizen, sportverenigingen noem maar op, helpen te versterken met een eigen duurzame energie opwekking en als sluitstuk van de Trias Energetica kunnen leden overgaan op Zaanse Energie.

Maatschappelijke organisaties voor zorg, cultuur en sport worden geprivatiseerd, hun bestaan hangt af van sponsors. ZEK wil gaan helpen door die clubs van Zaanse Energie direct van lokale windmolens te voorzien. Zo onderzoekt de ZEK de mogelijkheid om de Amerikaanse Roosmolen de Herkules, voorheen gemaal van de Kalverpolder, om te bouwen voor die energielevering. Ooit noemden Kalvers en Haaldersbroekers, die opgroeiden met de authentieke vierwiekers met zeilen en riet, die stalen Windmotor uit de Dresdner Herkules-Werke AG een *gedrocht*, niet passend in de omgeving.

Niet met het *gedrocht* 'Postcoderoos-regeling' van minister Kamp maar met Zaanse Energie laat ZEK de Zaanstreek kantelen.

Foto van Kees Bank: De Windhaan, klaar om te kantelen.

De KNNV is een vereniging voor veldbiologie die natuurstudie, natuurbeleving en natuurbescherming wil bevorderen. Kernwoorden als duurzaamheid en biologische diversiteit staan hoog in het KNNV-vaandel. De KNNV biedt natuur- en milieueducatie d.m.v. lezingen, excursies, cursussen, kampen en reizen. De KNNV heeft veel actieve werkgroepen en een eigen uitgeverij.

Kanttekeningen bij de verandering van ons klimaat

Er is momenteel in het planten- en dierenrijk een grote volksverhuizing aan de gang. Het gaat om een massale verschuiving van grote groepen in noordelijke richting. Wie naar het radioprogramma van Vroege Vogels luistert en de rubriek van 'de eerstelingen van deze week' aanhoort, kan dat vaststellen. Ons is het niet ontgaan dat steeds meer planten en diersoorten worden gemeld die steeds eerder worden waargenomen.

Maar wat zullen de gevolgen hiervan zijn? Als we een voorspelling moeten

doen, moeten we er in de eerste plaats rekening mee houden dat de ene soort zich veel sneller verplaatst dan de andere. Dit zou er toe kunnen leiden dat sommigen soorten als het ware door andere onder de voet worden gelopen. Verder bestaat de mogelijkheid dat er verscheidene nieuwe bastaarden ontstaan, omdat soorten in elkaars nabijheid komen die vroeger door grote afstanden gescheiden waren. Wanneer na een dergelijke kruising een bastaard weet te overleven, kunnen we daarmee de geboorte van een nieuwe soort begroeten. Of we dit ook werkelijk mee

zullen maken is nu nog in de toekomst verborgen. In ieder geval is wel zeker dat binnen niet al te lange tijd een aantal soorten uit het buitenland onze grens zullen overschrijden.

Naast de klimaatverandering heeft ook de veel grotere stikstofuitstoot invloed op de flora en fauna. Deze uitstoot zal geen verrijking van soorten brengen, maar grotere eenvormigheid veroorzaken. Dus, er is nog werk aan de winkel voor, met name, plantenkenners en floristen. N.B.: floristen zijn vooral handelaren!

Plantengroei in opnieuw gegraven sloot

Op de Kooiakkers is verleden jaar een verlandde sloot open gegraven. In deze sloot is het water helder. Het staat - via een pvc buis van 70 mm doorsnee - in verbinding met het oppervlakte water. Er is geen invloed van golfslag en vaarbewegingen. Het water is helder en is ongeveer 70 cm diep. Welke waterplanten gaan in deze sloot groeien? Dat was voor de plantenwerkgroep een grote vraag. De eerste planten die er gevonden werden waren de lidsteng, het vederkruid, naderhand hoornblad en sterrekroos. De Lidsteng is een overblijvende plant. Het is een groene oever- of waterplant met ondergronds kruipende wortelstok. Het is een waterplant die onder en boven water groeit en langs de kust en de rivieren voor komt. Elders komt deze plant sporadisch voor. Opmerkelijk is dat de lidsteng vrij blijft van aangroei

van wieren en dergelijke, zelfs in uiterst voedselrijk water. Even opvallend is dat het water waarin hij groeit zelf ook kraakhelder pleegt te zijn. Kransvederkruid is een plant van matig zoetwater en die wordt in de laagveengebieden aangetroffen. Deze waterplant neemt koolstof in vorm van koolstofdioxide op door middel van zijn schutbladen. Het hoornblad breidt zich zeer snel uit. En op enkele plaatsen is gewoon sterrekroos aanwezig. Dat is in Noord-Holland boven het IJ een zeer lokale verschijning. De plant heeft op de kooiakkers tot nu toe nog geen rozetten gevormd. Deze bestaan uit gemiddeld twaalf bladeren met een korte steelvormige voet. Er leven trouwens ook talrijke waterdiertjes in de nieuwe sloot. Op de natuurwerkdag hebben de kinderen met veel genoegen in de sloot gevist.!

Rafelige Champignon

Piet Brouwer van de plantenwerkgroep deed een bijzondere vondst: de Rafelige Champignon (*Agaricus subfloccosus*). Deze paddenstoel is een sterk bedreigde soort en werd gemiddeld één keer in de vijf jaar gevonden in Nederland. Deze soort staat in bosranden op kleihoudend zand en op kalkrijke klei, gronden die het gehele jaar vochtig blijven. In het Twiske is nog een terrein wat aan

deze voorwaarden voldoet. Toch is deze soort langzaam aan het verdwijnen uit ons land, misschien door luchtvervuiling. Echter

in het Twiske doet hij het goed en leeft hier al sinds 1999 toen ik hem voor het eerst zag hier, maar dacht te maken te hebben met een licht uitgevallen reuzenchampignon... Na het bestuderen van boeken en raadplegen van een NMV-deskundige bleek het om bovengenoemde paddenstoel te gaan.

Foto en tekst Piet Brouwer KNNV Zaanstreek

BIJZONDERE BOMEN IN DE ZAANSTREEK

In deze rubriek willen we aandacht schenken aan bijzondere bomen die in onze omgeving te vinden zijn. Wij weten er een aantal te vinden, maar lang niet allemaal, wij zouden het op prijsstellen als U ons wilt helpen om deze bomen bij ons te melden. Het gaat ons om bomen die oud zijn en bomen die een bijzondere betekenis hebben b.v. een herdenkingsboom of een jubileumboom die gepland is op openbaar grond of voortuin of een bijzondere soort boom. Stuur de informatie naar KMZ of bel naar Loek Vlaanderen 6288490. In de volgende uitgaven van deze krant zullen wij aan boomsoorten aandacht besteden.

Zwarte Walnoot en Okkernoot

Er zijn talloze notenrassen met vruchten van allerlei formaat. Van twee walnootsoorten een beschrijving. Eén uit Noord-Amerika en een Aziat.

Zwarte Walnoot (*Juglans nigra*)

Deze boom heeft zijn oorsprong in het oosten van de Verenigde Staten, en staat in Europa als sierboom in parken en tuinen.

De notenboom heeft de statige vorm van een koepel. De schors is grijs, soms bijna zwart en diep gekloofd met kruisende ribbels. De bladeren zijn lang, 70 cm, met 15-23 langwerpige fijn getande blaadjes, en aan de onderkant fijn behaard. De katjes verschijnen gelijk met het blad en zijn niet sierlijk. De vruchten zijn rijkelijk gevormd, alleen in warme zomers afrijpend en zitten in een harde schaal. Het hout is van zeer goede kwaliteit en het is dan ook een van de duurste houtsoorten. Het wordt veel gebruikt in de meubelindustrie.

Zwarte walnoot Van Houtenstraat Zaandijk

Okkernoot of walnoot (*Juglans regia*)

Deze boom heeft zijn oorsprong in Centraal-Azië en is al door de Romeinen ook in West-Europa verspreid.

Tegenwoordig worden deze walnootbomen vooral aangeplant vanwege de lekkere vruchten. De bolsters spleeten al aan de boom open. De bladeren zijn met 5 tot 9 blaadjes oneven geveerd en tot 40cm lang. De schors is

zilvergrijs met lange ribbels die op den duur donkergrijs worden. De oude bomen zie je vaak bij boerderijen - soms meteen naast de deur - staan, omdat men vroeger meende dat de geur vliegen en muggen zou weghouden. Onder een notenboom wil maar weinig groeien. Dat komt niet alleen door de

schaduw van de notenboom, maar vooral doordat de boom stoffen uitscheidt die kieming en groei van andere planten remmen. Het sap van de walnootbladeren of groene bolsters geeft, als dat op de huid komt, een intense geelbruine kleur die moeilijk te verwijderen is. Sommige zonnebrandmiddelen bevatten dan ook walnotenextract.

